روایت جابر بن زید در رؤیت قبل از مقارنه و بعد از آن

شاگرد۲: تفصیل «بین ید الشمس» نه در کلمات معصوم آمده و نه در کلمات فقها آمده است.

استاد: جابر بن زید بود. ظاهراً جابر بن زید از جابر بن یزید هم جلوتر وفات کرده است. در بصره فقیه بزرگی بوده. جابر بن یزید جعفی، کوفی بوده. جابر بن زید سنی بوده و اعلم فقهای بصره در زمان خودش بوده است. منظور شما همین روایت است؟ نزد او رفتند و گفتند چه کار کنیم؟ گفت اگر بین ید الشمس دیدید، نه، هنوز نرسیده است. اما اگر خلف شمس دیدید، چرا. اینکه حرف او درست هست یا نه، باید بررسی کنیم. در روایات ما به چه صورت است، باید قدم به قدم جلو برویم و موردی ببینیم. در کلیگویی یک چیز ناقصی گفته میشود و در اذهان هم به همین صورت ناقص میماند.

شاگرد: شما فرمودید که این روایت، مطابق مسائل نجومی هم هست.

استاد: به اطلاقه درست نیست. بهخاطر اینکه اگر صرفاً رؤیت صورت بگیرد و خلف شمس باشد، ممکن است از نظر فنی هنوز در حال مقارنه باشد. چون خلف اطلاق دارد. یک ذره پس از آن هم کافی است. مبنای حرف جابر بن زید بر این است که دخول شهر با عبور از مقارنه صورت میگیرد. وقتی از مقارنه عبور کرد قمر، خلف شمس میافتد. حرف او این است.

شاگرد: دیده هم میشود؟

استاد: این از کجا است؟ او ضابطه را خلف قرار میدهد. بله، اگر دیدنی باشد در خلف که هلال باشد، درست است.

شاگرد: هلالی که دیدید اگر بین ید الشمس باشد، نه. ولی اگر خلف شمس باشد درست است.

استاد: اگر قید کار او مبتنیبر رؤیت باشد، نه صرف عبور از مقارنه، بهمعنای اهلال هلال که دیدن ما هم کاشف از اهلال هلال است، بله. اما قبل از زوال و بعد از زوال با این فرق میکند؛ از حیث ضابطه دادن به کل کره. انشاءالله عمری بود بررسی میکنیم.

ما خیلی نیاز داریم که ذهنمان روی ادله اثباتیه برود و برگردد. این روایتی هم که در جزوه مرحوم سید است، از روایاتی است خیلی نیاز دارد از نظر فقهی و استظهار رفتوبرگشت شود تا فضای روایات در ذهن ما خودش را نشان بدهد، بعد هم مطالب ثبوتی تکمیل شود و اطلاعات ما در آنها تکمیل شود و مشکلات امر روشن شود. بعد موازنهای بین ادله اثباتیه و مطالب ثبوتیه برقرار شود؛ هم واقعیات آن و هم معضلات آن.

بازبینی #1
ایجاد شده 9 مه 2026 14:59:58 توسط ... .
به روزرسانی شده 9 مه 2026 15:00:32 توسط ... .